

# 60 år i arbetslivet – en verklighet för många företagare som går att undvika

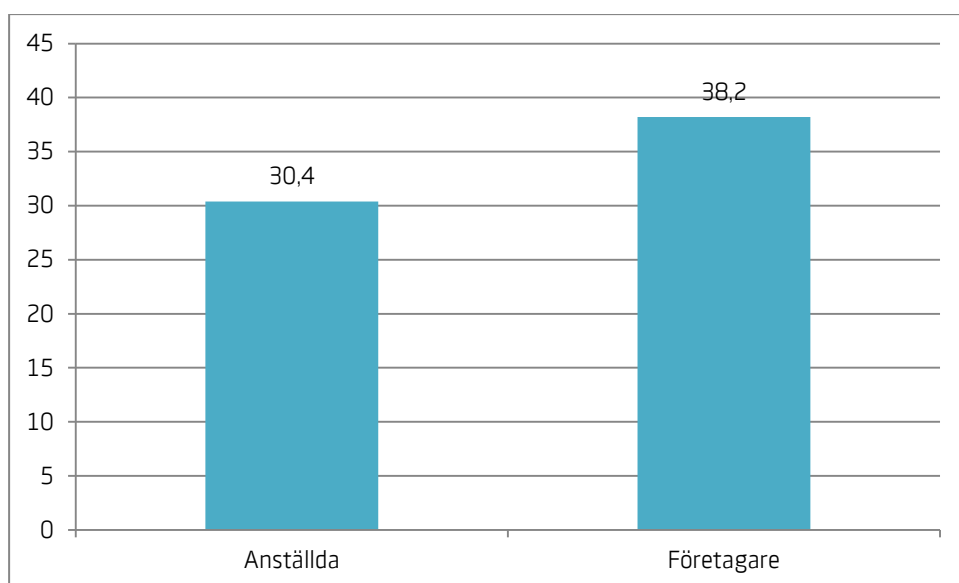
Riksdagens pensionsgrupp diskuterar nu bland annat höjd pensionsålder som ett sätt att finansiera bättre pensioner i framtiden. Samtidigt finns det en grupp som redan idag har ett betydligt längre arbetsliv än de flesta andra. Företagarna har både längre arbetsdagar och fortsätter arbeta högre upp i åldrarna jämfört med anställda. Att företagarna fortsätter att driva sina företag efter att de fyllt både 65 och 70 är ibland något de känner sig ekonomiskt tvingade till då avsättningarna till pensioner inte varit tillräckliga.

I denna analys har vi jämfört företagarnas arbetsliv med anställdas med hjälp av både officiell och specialbeställd statistik från SCB samt tidigare opublicerade frågor från en Sifo-undersökning som Swedbank och sparbankerna beställt.

## Företagare arbetar 25 procent mer än anställda

Enligt SCBs Arbetskraftsundersökningar (Aku) var den genomsnittliga faktiskt arbetade tiden bland anställda 30,4 timmar per vecka under 2016. Även om många arbetar runt 40 timmar i veckan dras genomsnittet ner av att många arbetar deltid. Även semester, sjukfrånvaro, föräldraledighet och annan frånvaro påverkar den faktiska arbetstiden. Företagare som ofta tar kortare semester, använder färre föräldradagar och har lägre sjukfrånvaro har därför en betydligt högre faktisk arbetstid. Under 2016 uppgick den till 38,2 timmar per vecka. Det innebär att företagare har 25 procent längre faktisk arbetstid än anställda.

Figur 1 Faktisk arbetstid per vecka under 2016 i åldersgruppen 16-64 år.



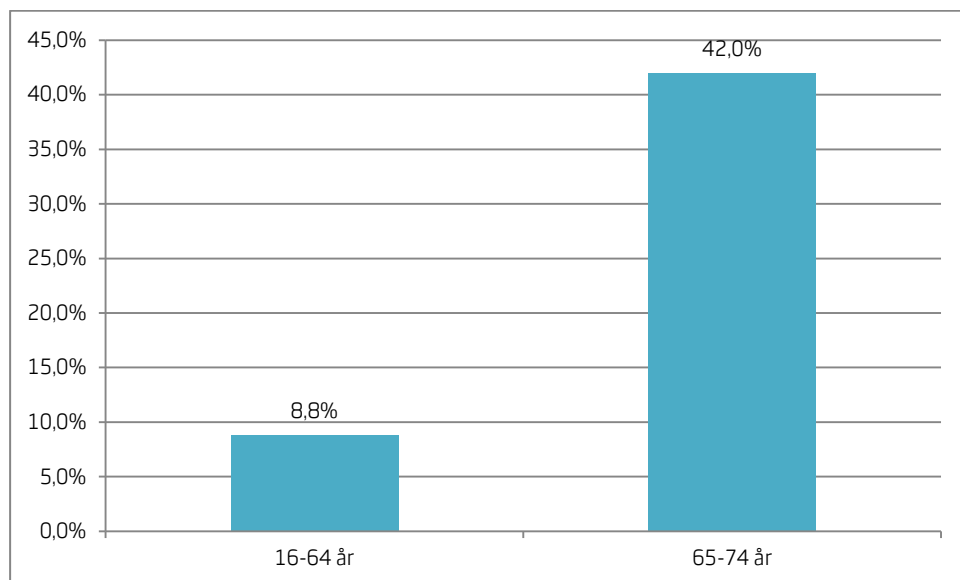
Källa: SCB, Aku

Detta innebär att en företagare som drivit sitt företag i 40 år i tid arbetat lika mycket som en anställd skulle gjort på 50 år.

## Företagarnas arbetsliv slutar inte vid 65

Förutom att företagarna arbetar fler timmar under de år som normalt är förknippade med arbetslivet arbetar de även längre upp i åldrarna. Vår sammanställning av statistik från SCB visar att i åldrarna 16-64 år utgör företagarna knappt 9 procent av de sysselsatta medan de utgör 42 procent av alla som arbetar i åldrarna 65-74 år.

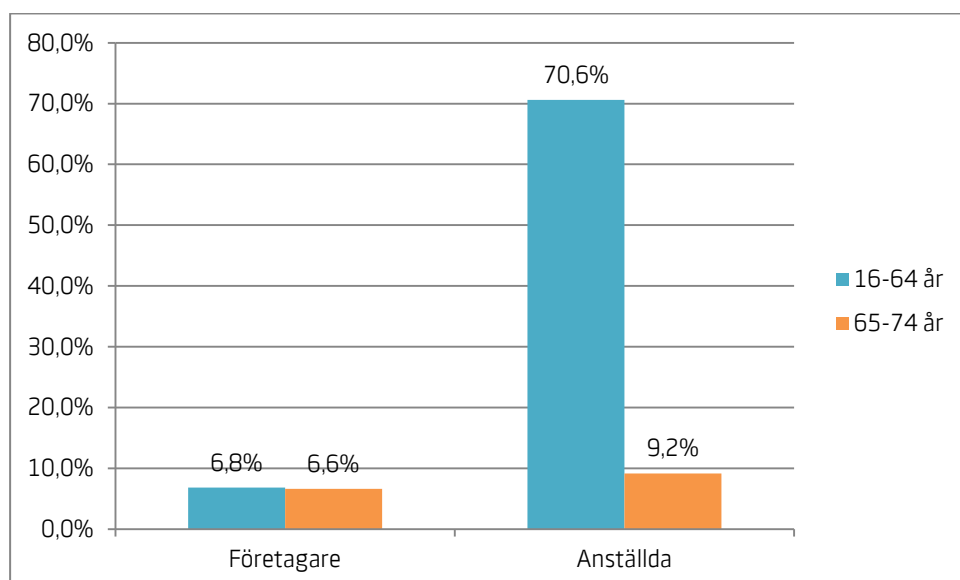
Figur 2 Andel företagare av samtliga sysselsatta



Källa: SCB, Aku

Skillnaden beror på att betydligt färre är anställda efter 65 år. Företagarna däremot utgör en lika stor andel av den äldre åldersgruppen. Detta kan också illustreras genom att relatera respektive grupp till hela befolkningen.

Figur 3 Andel företagare och anställda i befolkningen.



Källa: SCB, Aku

Totalt är alltså endast 15,8 procent av befolkningen sysselsatta i åldrarna 65-74 år, vilket främst beror på en nedgång i andelen anställda. I Åku finns ingen uppdelning inom åldersgruppen 65-74 år. Men en tidigare studie från SCB visade att efter 68 års ålder är egenföretagarna fler än de anställda.<sup>1</sup>

Detta innebär alltså att om vi jämför arbetslivet för en företagare och en anställd som arbetat mellan 25 och 65 år skulle vi något förenklat kunna säga att företagaren vid 65 år, i arbetstid, har arbetat 10 år längre än den anställde och ofta har 10 år kvar i arbetslivet medan den anställde pensioneras.

En invändning mot denna jämförelse skulle kunna vara att det inte är säkert att de som är företagare efter 65 år också har drivit företag i yngre år. De äldre företagarna skulle till exempel i huvudsak kunna utgöras av välutbildade tjänstemän som väljer att göra vissa konsultuppdrag åt sina tidigare arbetsgivare efter att de pensionerats från sin anställning.

Vi har därför gjort en specialbeställning från SCBs registerbaserade arbetsmarknadsstatistik. Där har vi studerat samtliga personer som var 60 år 2007 och studerat vilken arbetsmarknadsstatus de hade 2015. Befolkningen är indelad i fyra grupper. Dessa är anställda, kombinatörer<sup>2</sup>, företagare och de som inte förvärvsarbetade.

Tabell 1 – 68 år 2015

	Företagare	Kombinatörer	Anställda	Ej förvärvsarbetande	Summa
Företagare 2007, 60 år	4 833	487	346	3 576	9 242
Kombinatörer 2007, 60 år	4 118	2 723	646	4 305	11 792
Anställda 2007, 60 år	1 769	962	9 670	56 759	69 160
Ej förvärvsarbetande 2007, 60 år	927	168	626	26 001	27 722
Summa	11 647	4 340	11 288	90 641	

Källa: Specialbeställd statistik från SCBs registerbaserade arbetsmarknadsstatistik

Tabellen visar att av de 9 242 företagarna som var 60 år 2007 arbetade 4 833 fortfarande som företagare 2015. Ytterligare drygt 800 var antingen anställda eller kombinatörer som 68-åringar. Totalt var det över 60 procent av företagarna och kombinatörerna 2007 som fortfarande förvärvsarbetade 2015.

Motsvarande andel för de som var 60 år och anställda 2007 var endast 18 procent. Lägst sannolikhet för att arbeta som 68-åring var det för personer som inte arbetade som 60-åringar. Statistiken visar därför att företagare kan förvänta sig ett betydligt längre arbetsliv än anställda.

## Företagandet bland äldre inte alltid ett planerat val

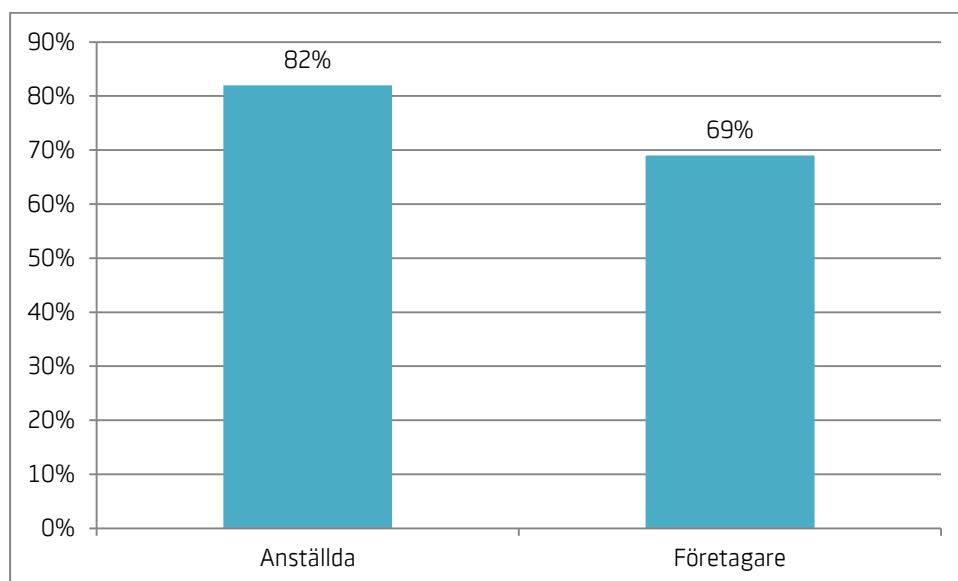
Företagarnas längre arbetsliv kan bero på att de inte vill lämna sina verksamheter för att de upplever arbetet som stimulerande. Men en del av företagarna är med största sannolikhet tvingade att arbeta efter både sin 65- och 70-årsdag för att de inte har tillräckliga marginaler för att pensionera sig.

Det är svårt att avgöra hur stor andel av de äldre företagarna som arbetar vidare på grund av att de har för små ekonomiska marginaler. Men många företagare har i alla fall inte planerat att arbeta så länge som de gör. I en Sifo-undersökning som genomfördes på uppdrag av Swedbank och sparbankerna i början av 2017 ställdes frågan till cirka 3 000 personer om när de planerade att gå i pension. Vi har i denna analys delat upp svaren på anställda och företagare. Det visar sig att andelen företagare som planerar att arbeta länge är högre än bland anställda. Men skillnaderna i planerna är betydligt mindre än skillnaderna i det verkliga utfallet. Medan 82 procent av de anställda planerar att gå i pension senast vid 67 års ålder är motsvarande andel 69 procent bland företagare.

<sup>1</sup> <https://www.scb.se/sv/Hitta-statistik/Artiklar/Hog-andel-foretagare-i-pensionsaldern/>

<sup>2</sup> Med kombinatörer avses personer som får sin huvudsakliga inkomst från en anställning men också har inkomster från företagande.

Figur 4 Vid vilken ålder planerar du att gå i pension? Summering av de som planerar att pensionera sig senast vid 67 års ålder.



Källa: Sifo, 2017

Att utfallet skiljer sig avsevärt från planerna beror sannolikt på att vissa företagare inte får tillräckliga inkomster som pensionärer. Det är inte ovanligt att företagare håller ner sin egen lön vid företagsstarten och vid perioder av låg lönsamhet vilket påverkar deras allmänna pension negativt. Till skillnad från många anställda får de heller inte med automatik någon tjänstepension. Om de själva inte tagit ett stort ansvar för sin framtida pension riskerar de därför att få ett magert pensionsutfall.

Att en svag ekonomi är en viktig förklaring bakom beslutet att arbeta högre upp i åldrarna har också visat sig i empiriska studier. I en rapport från Sociala rådet konstateras att av dem som jobbar hela vägen upp till 65 års ålder är personer med god ekonomi överrepresenterade. Men efter 65 år har gruppen med svagast ekonomi den högsta förvärvsfrekvensen.

## Slutsatser

I denna analys studeras företagandet bland äldre. Det visar sig att företagare har ett betydligt längre arbetsliv än anställda och i vissa fall är det ett val som företagarna tvingas till av ekonomiska skäl. Huvudslutsatserna i analysen sammanfattas här.

- Även i de åldersgrupper som normalt befinner sig på arbetsmarknaden (16-64 år) arbetar företagarna 25 procent mer än anställda. På 40 år som företagare arbetar de lika mycket som en anställd gör under 50 år.
- Andelen företagare av de förvärvsarbetande i åldrarna 65-74 år är 40 procent, vilket ska jämföras med 9 procent i åldersgruppen 16-64 år. Bland de sysselsatta över 70 år utgör företagarna majoriteten.
- Vår specialbeställda statistik från SCB visar att det är mer än fyra gånger så hög sannolikhet att en person som är 60 år och företagare fortfarande arbetar vid 68 år jämfört med en anställd 60-åring.
- Valet att fortsätta arbeta är ibland en ekonomisk nödvändighet för företagare. Det visar sig bland annat genom att det inte finns några stora skillnader mellan andelen företagare och anställda som planerar att arbeta efter 67 års ålder. Studier har också visat att personer med låga inkomster är överrepresenterade bland dem som jobbar efter 65.

## Tips till företagare för ekonomisk trygghet som pensionär

I många fall går det att undvika ett längre arbetsliv som är framtvingat av ekonomiska skäl. Med planering är det möjligt att kraftigt förbättra sitt ekonomiska utfall som pensionär. Några punkter som är viktiga att ha i åtanke är följande.

- **Fundera på vilken inkomstnivå du vill ha som pensionär**  
Pensionen är inte något som bara löser sig. Det är viktigt att fundera på vilka förväntningar man har på pensionärlivet och sedan lägga upp en plan för att nå dit.
- **Börja spara så tidigt som möjligt**  
Det är viktigt att påbörja sitt sparande så tidigt som möjligt. Även små avsättningar får stor betydelse på sikt.
- **Tänk över vilken form av sparande som passar dig bäst**  
Ta hjälp av din bank och din revisor för att komma fram till vilket sparande och vilka trygghetslösningar som fungerar bäst för dig, till exempel ska du ha en tjänstepensionslösning eller spara via direktpension?